

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut tropů a subtropů

Katedra inženýrství, ekonomiky a rozvoje venkova tropů a subtropů

Bakalářská práce

**Těžba diamantů v horských zemědělských
oblastech Východní provincie,
Sierra Leone**

Zuzana Wurstová

Školitel: Ing. Vladimír Verner

Praha, 2008

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou bakalářskou práci na téma „Těžba diamantů v horských zemědělských oblastech Východní Provincie, Sierra Leone“, jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

Praha, 15. května 2008

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Vladimíru Vernerovi za odborné vedení, cenné rady a připomínky při zpracování této bakalářské práci. Dále bych poděkovala svým rodičům a celé rodině za podporu po celou dobu mého studia na této škole a při zpracování této práce.

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na zhodnocení Sierry Leone a Eastern Province, a to z hlediska sociálního a ekonomického. Pozornost je věnována těžbě diamantů a její vliv na zemědělství v Eastern Province. Obsaženy jsou i přírodní podmínky, historie a etnická charakteristika Sierry Leone.

Klíčová slova: diamanty, těžba diamantů, zemědělství, Eastern Province, Sierra Leone

Abstrakt

Bachelor work is view to estimation Sierra Leone and Eastern Province from social and economics view. With attention to main diamonds mining and their influence on agriculture in Eastern Province. Contained are also natural conditions, history and ohnic characteristics of Sierra Leone.

Key words: diamonds, diamonds mining, agriculture, Eastern Province, agriculture, Sierra Leone

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	6
1 Úvod.....	7
2 Cíl práce.....	9
3 Metodika.....	10
4 Literární rozbor.....	11
4.1 Eastern Province a Sierra Leone.....	11
4.1.1 Přírodní podmínky.....	11
4.1.2 Administrativní rozdělení země a využití půdního fondu.....	13
4.1.3 Socio-ekonomická charakteristika země.....	15
4.1.4 Historie Sierry Leone	22
4.2 Diamanty v Sierra Leone.....	24
4.2.1 Diamanty ve světě.....	24
4.2.2 Historie těžby diamantů v Sierra Leone.....	26
4.2.3 Těžba diamantů v Eastern Province.....	27
5 Dopady těžby diamantu na zemědělce.....	31
5.1. Zemědělství v Sierra Leone.....	31
5.2. Vztah zemědělství a těžby v Eastern province.....	34
6 Závěr.....	38
7 Seznam literatury	40
8 Přílohy.....	44

Seznam použitých zkratk

AIDS – Acquired Imunne Deficiency Syndrome

APC – All People’s Cngress

APP – All People’s Party

CIBJO – Confédération Internationale de la Bijouterie, Joaillerie et Orfèvrerie

ECOMOG – Economic Community of West African States Monitoring Group

ECOWAS – Economic Community of West African States

FAO – Food and Agriculture Organization

GIA – Gemological Institute of America

HDI – Human Development Index

HDP – hrubý domácí produkt

HIPC – Heavily Indebted Poor Countries

HIV – Human Immunodeficiency Virus

HPI-1 – Human Poverty Index minus income poverty

HRD – Hoge Raad voor Diamanten

IMF – International Monetary Fund

MRU – Mano River Union

OSN – United Nations Organization

PMDC – People’s Movement for Democratic Change

RUF – Revolutionary United Front

SLL – sierro-leonský leone

SLPP – Sierra Leone People’s Party

UN – United Nations

UNAMSIL – United Nations Mission in Sierra Leone

UNDP – United Nations Development Programme

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

USAID – United States Agency for Internatinal Development

USD – United States dollar

WTO – World Trade Organization

1 Úvod

Malá země na západě afrického kontinentu Sierra Leone, získala svoji nezávislost teprve před necelými padesáti lety. Za tuto krátkou dobu obsadila nelichotivé poslední místo na světě v žebříčku podle indexu lidského rozvoje. Od roku 1961, kdy získala svoji nezávislost, se její politický a ekonomický stav zhoršoval, až vygradoval vypuknutím občanské války v devadesátých letech. Během těchto let válčení došlo jak k devastaci materiální tak lidské. V tomto válečném období, muselo tisíce lidí opustit jejich domovy a zcela se přizpůsobit vládnoucí skupině RUF. Největší odliv obyvatel bylo z oblasti Eastern Province, kde rebelové měli nejlepší zdroj pro financování války: diamanty. Právě tento vzácný zdroj, byl nejen jedním z hlavních důvodů vypuknutí války a i také jejího dlouhého trvání. Na druhou stranu pokud by došlo k zabezpečení těžby a legálního vývozu diamantů, může být tento „věčný zdroj“ velkým přínosem ke zlepšení socio-ekonomického a politického rozvoje. Neustále je zde spor, zdali je tento přírodní zdroj požehnáním nebo prokletím nejenom pro Sierru Leone, ale také pro další země v Africe. Je velmi důležité, aby došlo k zabezpečení kontroly diamantů a tím připadl místním komunitám z jejich drahocenného zdroje určitý zisk. Obyvatelé a stát jsou nyní po tak dlouhé a skličující válce vystaveni velkému úkolu. Je zapotřebí vytvořit novou funkční společnost s nezkorumpovanou a dobře řídicí vládou, která umožní přetvořit ekonomiku a sociální charakter země. Od úspěšných voleb v roce 2002 došlo k určitému zlepšení, jak v politické stabilitě tak v sociálním i ekonomickém rozvoji státu Sierry Leone. Jedním z hlavních příčin zlepšení a do budoucna velkým potenciálem jsou právě diamanty, které poskytují značný příjem do ekonomiky státu a tím dochází k zlepšení rozvoje státu.

Práce je strukturována následujícím způsobem. V úvodu práce jsou charakterizovány přírodní podmínky a administrativní rozčlenění státu Sierry Leone se zaměřením na Eastern Province. Poté popisují Sierra Leone z hlediska socio-ekonomického, soustředím se na chudobu a sociální rozvoj země. Další podkapitola je věnována ekonomickému vývoji země a charakteristice jednotlivých sektorů. Poslední částí první kapitoly je věnován historii a aktuální politické situaci země. Druhá kapitola práce je věnována těžbě diamantů a vývoji těžebního průmyslu ve světě. Následuje zaměření na Sierra Leone a její Eastern Province v rámci těžby diamantů. Soustředím se na historii, ekonomické a sociální

pozadí těžebního sektoru. Poslední část kapitoly se podrobněji zaměřuje na zemědělství, obzvláště v horských oblastech Eastern Province. Závěrem práce je vzájemné propojení obou sektorů těžby a zemědělství, která tvoří společně důležitý zdroj obživy v Eastern Province.

2 Cíl práce

Diamanty jsou již od počátků lidské civilizace spojovány s bohatstvím, krásou a vždy jim byla připisována i tajemná moc. Jejich těžba podněcovala obchod s touto surovinou, jehož centrem se staly země Beneluxu. V současnosti existuje jen hrstka států, které jsou bohaté na diamanty a většina z nich se nachází v nejchudší části světa, Sub-Saharské Africe. Otázkou však nadále zůstává, jaký prospěch z toho mají obyvatelé, kteří obývají oblasti s intenzivní těžbou diamantů.

Hlavním cílem práce je proto popsat vzájemné interakce mezi zemědělstvím, jakožto nejdůležitějším zdrojem příjmů a nejdůležitější aktivitou místních obyvatel, a těžbou diamantů v Eastern Province, Sierra Leone, s nastíněním jejich možného budoucího vývoje.

Pro naplnění hlavního cíle je nutné stanovit i specifické cíle práce, a tyto jsou:

- rozbor socio-ekonomické situace země se speciálním zaměřením na Eastern Province
- charakteristika diamantů jako suroviny, jejich těžby a obchodu
- zdůraznit důležitost a charakter zemědělství jako nejdůležitějšího zdroje příjmů místních obyvatel

3 Metodika

Důležitým a hlavním zdrojem informací pro zpracování této práce jsou (a) odborné články publikované ve vědeckých databázích, zejména pak práce Roye Maconachieho, (b) data získaná z renomovaných mezinárodních institucí jako jsou Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund) apod., a, (c) internetové stránky týkající se těžby diamantů a informací o současném politickém a ekonomickém vývoji v Sierra Leone.

Převážná část bakalářské práce týkající se přírodních podmínek země se opírá o informace z Encyklopedie Britannica a databáze Faostat. Stěžejním zdrojem dat pro zpracování socio-ekonomické charakteristiky země jsou čerpány především z publikace Sierra Leone Human Development Report 2007 a jsou doplněny informacemi z internetových stránek Businessinfo. Hodnoceny a porovnávány jsou různé ukazatele vyjadřující úroveň lidského rozvoje, jako jsou průměrná délka života, dětská úmrtnost, negramotnost, přístup k vodě atd., které jsou hodnoceny buď osamoceně, nebo v rámci komplexních indexů lidské chudoby (Human Poverty Index) či indexu lidského rozvoje (Human Development Index).

V části práce týkající se těžby a zpracování diamantů jsou informace získávány především z internetových stránek různých těžebních společností, které mají oprávnění těžít v Eastern Province. Na tomto místě je nutné zmínit, že je poměrně problematické nacházet informace o celosvětové těžbě diamantů, jelikož existují značné rozdíly mezi jednotlivými zdroji.

Údaje o zemědělství jsou čerpány zejména z internetových stránek FAO a také přímo z vládního serveru Sierra Leone. Pro rozbor problematiky vztahu zemědělství a těžby diamantů se jako velmi důležitý zdroj ukázal být vědecký článek z internetového zdroje Journal of Rural Studies již od výše zmíněného autora Roye Maconachieho.

Pro lepší přehlednost a zvýšení kvality formálního zpracování práce je řada údajů zpracována nejen do tabulek, grafů, ale je hojně využito i map a fotografií. Práce se drží místní terminologie, a proto se nepřekládá název státu ani provincie do češtiny. V celé práci se tak používá označení „Eastern Province“ a „Sierra Leone“.

4 Literární rozbor

4.1 Eastern Province a Sierra Leone

Sierra Leone je západoafrickou zemí, která získala svoji nezávislost na Velké Británii v roce 1961. Její přírodní bohatství ji předurčuje k tomu, aby její obyvatelstvo žilo v blahobytu a mělo dostatek prostředků pro uspokojení základních lidských potřeb. Do současného světového povědomí se tato země však doposud zapsala spíše negativně. Za poslední desetiletí se nejčastěji v souvislosti s touto zemí skloňují dvě slova: válka a diamanty.

4.1.1 Přírodní podmínky

Republika Sierra Leone leží na západním pobřeží Afriky mezi 6°55' a 10° zeměpisné šířky a 10°14' a 13°17' zeměpisné délky. Na severu sousedí s Guineou, na východě, řeka Mano tvoří hranici s Libérií a jih země omývá Atlantský oceán, jehož převážně mangrovové pobřeží je dlouhé více než 400 km a produkty, které jsou z něho získávány, jsou významným zdrojem příjmů pro místní populaci.

Povrch země se mění směrem od jihu k severu. U pobřeží se rozkládá nížina s mangrovovými lesy a deštnými pralesy, ve vnitrozemí se rozprostírají pláně pokryté savanou, s hustou sítí řek (Kaba, Rokelor, Jong, Sewa aj.), z nichž většina pramení v sousední Guineji a ústí do oceánu. Nadmořská výška těchto plošin se pohybuje okolo 300 m. Na severovýchodě země, při guinejsko-liberijské hranici, se nachází masiv Loma s nejvyšší horou země Bintimani, dosahující výšky 1 948 m. Tento masiv, spolu s Tingi Hilus, jsou nejvyšším pohořím v celé západní Africe a jejich nadmořská výška přesahuje 1 850 m (Britannica, 2008).

Mapa 1 Přírodní podmínky a infrastruktura Sierra Leone

Zdroj: <http://www.lib.utexas.edu>

Podnebí země je tropické, s vysokou vlhkostí vzduchu a se dvěma hlavními obdobími: obdobím dešťů, které trvá od května do listopadu a obdobím sucha, které se zpravidla vyskytuje od prosince do května. Pro období sucha je typický vítr harmattan, který vane ze severovýchodních pouštních oblastí pevniny (Sahary) na moře. Pro tento vítr je charakteristická nejen velmi nízká vlhkost, kterou do oblasti přináší, ale též nízké teploty. Průměrný roční úhrn srážek se pohybuje v rozmezí od 1 800 mm na severovýchodě země až 5 000 mm srážek na poloostrově Free Town¹. Průměrná měsíční teplota v těchto oblastech šplhá na 26°C a vlhkost dosahuje až 92%. Průměrné roční srážky dosahují v Eastern Province okolo 2 540 mm, na severu provincie jsou vyšší. Nejvíce deštivý měsíc bývá v srpnu, ale řeky dosahují nejvyššího stavu vody až v září. Původní vegetace v oblastech diamantových aluviálních polí byly tropické deštné lesy, které byly zničeny na úkor farmaření. Pouze na jihovýchodě země, kde je malá hustota zalidnění, se nachází původní Goal Forest Reservers. Zbytek země byl přeměněn systémem stěhovavého polaření, a je pokryt buší, která vznikla po obdělání a odchodu farmářů. Na severu Eastern

¹ Poloostrov na jihu země. Jedná se o hornatou, hustě zalesněnou oblast s vrcholky dosahujícími až 800 m. Na jejích úpatích se rozkládá hlavní město země, Free Town.

Province, kde jsou vyšší srážky, se častěji vyskytuje sloní tráva, keře a stromy vyžadující trvalým příjem vody (Britannica, 2008; FAO, 2008).

Sierra Leone se může pochlubit bohatou biologickou rozmanitostí (diverzitou). Na jejím území se vyskytuje mnoho rozdílných ekosystémů. Fauna a flora se může pochlubit velkým množstvím jak domestikovaných tak volně žijících druhů a jejíž značná část již byla prozkoumána od do koloniálních. Sierra Leone vlastní nyní okolo 48 lesních rezervací a chráněných území. Velkým nebezpečím pro přírodní krásy a živočichy je rapidní populační nárůstek v posledních letech, nedostatek vhodné infrastruktury a dlouhá politická nestabilita. Sierra Leone zaujímá velké plochy druhotného lesa. Původní primární lesy se dnes vyskytují pouze v malé míře v Gola Forest Reservers na jihovýchodě země blízko sousední Liberie. Dominující druhotné lesy se skládají z afrického mahagonového dřeva, teakového dřeva, palem odolných vůči ohni a olejné palmy. Savany neustále zvětšují svojí plochu, díky spásání a používání ohně na úkor lesů. Původní savany se dnes vyskytují pouze na nevelkých plochách této země. Na jihu země se rozkládají mokřady, pro které je typická Piassava-druh rafiové palmy (Britannica, 2008).

4.1.2 Administrativní rozdělení země a využití půdního fondu

Republika Sierra Leone je rozdělena do tří provincií, které se dále dělí na 12 distriktů. Kromě tří provincií má Sierra Leone oblast nazývanou Západní oblast (Western Area), která se také dále rozčleňuje na 2 distrikty.

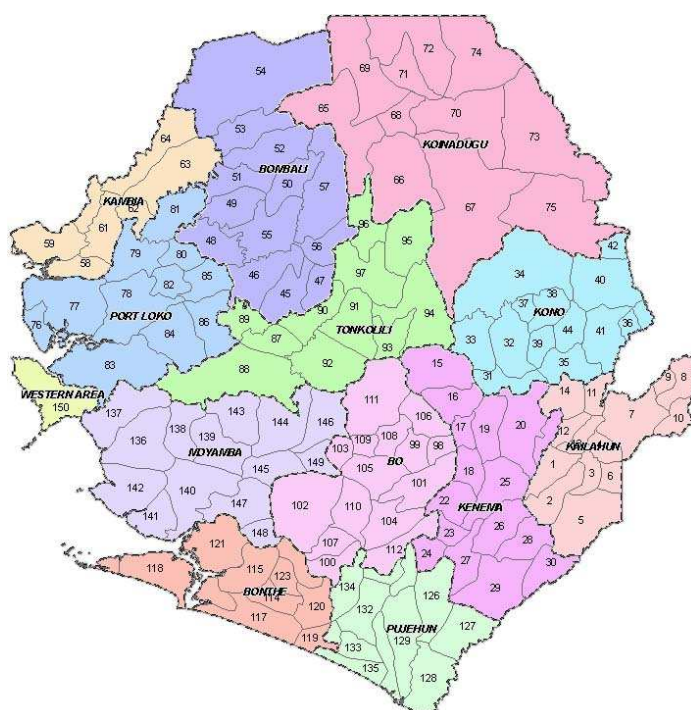
Z celkové rozlohy Sierra Leone, která činí 71 740 km², připadá na Eastern Province celkem 15 553km², tedy necelých 22 procent. Přírodní podmínky umožňují pěstování řady zemědělských produktů jako např. rýži, kávu, kakao. Hlavním bohatstvím této provincie je však rozsáhlé nerostně bohatství, z něhož nejdůležitější jsou diamanty a zlato.

Tabulka 1 Administrativní rozdělení Sierra Leone

Distrikt	Rozloha v km ²	Populace	Hustota zalidnění na km ²	Hlavní město
Severní provincie			35	
Bombali	7 895	408 390		Makeni
Koinadugu	12 121	265 765		Kabala
Tonkolili	7 003	347 197		Magburaka
Port Loko	5 719	455 746		Port Loko
Kambia	3 108	270 460		Kambia
Východní provincie			62	
Kenema	6 053	497 948		Kenema
Kono	5 641	355 401		Koidu Town
Kailahun	3 859	358 190		Kailahun
Jižní provincie			39	
Bo	7 003	463 668		Bo
Bonthe	3 468	139 687		Bonthe
Moyamba	6 902	260 910		Moyamba
Pujehun	4 105	228 392		Pujehun
Západní oblast			925	
Západní oblast – městská část	557	1 230 022		Free Town
Západní oblast – rurální část	267	279 602		Waterloo

Zdroj: Sierra Leone Encyclopedia, 2007

Mapa 2 Administrativní rozdělení Sierra Leone

Zdroj: Sierra Leone Encyclopedia, 2007

4.1.3 Socio-ekonomická charakteristika země

Populace

Počet obyvatel Sierra Leone dosáhl v roce 2007 6,295 milionů. Počet obyvatel má od konce války rostoucí tendenci, roční přírůstek je okolo 2,3% za rok 2007 a to i přes vysoké hodnoty dětské úmrtnosti, která činí 156 úmrtí na 1000 narozených. V poslední době dochází k postupnému zlepšení této situace a například ve Eastern Province je situace v porovnání s národním průměrem lepší (hodnota dětské úmrtnosti činí 122). V roce 2007 průměrná délka života překročila hranici 41,8 roků a porodnosti 5,9 dítěte na jednu ženu. Oproti roku 2005, kdy byly hodnoty 40,5 let a 6,01 dítěte. V Eastern Province je průměrná délka života 47 let, což svědčí o lepších životních podmínkách v této oblasti. Všeobecná úmrtnost v roce 2007 je 22 úmrtí na 1000 obyvatel, podle US Census Bureau by mělo dojít k snížení úmrtnosti až na 17 úmrtí v roce 2025. Podle UNDP se HDI postupně zvyšovalo od roku 1994 z 0,17 na hodnotu 0,34 v roce 2005. Stále se však Sierra Leone řadí na 177., poslední, místo seznamu zemí podle lidského rozvoje (US Census Bureau, 2008; UNDP, 2008; Daco, 2007; UN Statistics, 2006).

Obyvatelstvo Sierry Leone se dělí do devatenácti různých etnických skupin (CIA, 2007), přičemž každá etnická skupina má vlastní jazyk, historii a kulturní rysy. Přesto většina z nich svůj původ odvozuje z kmene Mende. Výjimkou jsou Kreolové, kteří byli přivezeni v 18. století jako osvobození otroci z Velké Británie a Severní Ameriky. Kreové tvoří zhruba desetinu z celkové populace a jejich mateřský jazyk (kreolština) je odvozený od angličtiny a různých druhů afrických jazyků. Etnikum Mende se na celkové populaci podílí z jedné třetiny a osidlují především jih země. V centrální oblasti země se vyskytuje etnikum Temne, kteří tvoří též třetinu z veškerého obyvatelstva. Další kmeny, které tvoří zbytek obyvatelstva, jsou Kono, Susu, Limba, Kuranko, Loko, Kisi, Malinke. V Eastern Province jsou nejvíce zastoupeny kmeny Mende, Temne, Kissi, Kono. Všechny jazyky těchto kmenů spadají do jazyků negersko-konžských. Oficiálním jazykem v Sierra Leone zůstává angličtina, která je jako v ostatních bývalých koloniích jakýmsi pojítkem mezi mnoha národy (CIA 2007; Britannica 2008).

Chudoba v Sierra Leone

Za poslední léta došlo ke zlepšení, nicméně stále se Sierra Leone, dle indexu chudoby (HPI-1), nachází mezi deseti nejchudšími zeměmi světa (Tabulka 2). Hodnota indexu chudoby (HPI-1) byla v roce 2007 51,7% což zemi řadí na 102. místo ze 108 rozvojových zemích. Základními ukazateli, které přispívají k nízkému HPI-1 jsou především pravděpodobnost dožití 40-ti let, negramotnost, lidé bez přístupu k vodnímu zdroji, procento podvyživených dětí do 5-ti let. Z celkové populace je 26% obyvatel, který trpí malnutricí z důvodů nedostatku základních potravin. Počet obyvatel, kteří nemají zajištěný nejzákladnější lidské potřeby stoupá až k 70 procentům v Sierra Leone. Trpí nedostatkem potravin, závadnou pitnou vodou, špatnými podmínkami na bydlení, špatným přístupem k základní zdravotní péči, vzděláním, ošacením. Až 57% obyvatel žijí v extrémní chudobě, tedy za méně než 1 USD na den. Za méně než 2 USD denně žije 74,5% v roce 2007. Do třech nejchudších distriktů Sierry Leone spadají dva z Eastern Province a to distrikty Kailahun a Kenema. V těchto oblastech 8 z 10 lidí žije v absolutní chudobě. Eastern Province stále trpí důsledkem války, válka nepříznivě ovlivnila produkci zemědělských plodin. Především pěstování kakaa a kávy, které tvořily hlavní příjem před válkou. Většina plantáží byla opuštěna na více než deset let. Omezený zdroj příjmů ze zemědělství by měl být zpestřen zapojením do jiných sektorů, které by přinášely další příjmy do farmářských domácností. V Kenema distriktu mnoho lidí pracuje krom zemědělství v aluviálním těžebním průmyslu. Míru chudoby ovlivňuje struktura domácností. Okolo 56% obyvatelstva žije v tradičních domácnostech, jeden muž-jedna žena, kde v průměru celou domácnost tvoří 6 osob. Skoro 23% populace žije v polygammích domácnostech, s jedním mužem a několika ženami, kde průměrná domácnost tvoří 9 členů. Polygamní rodiny se nacházejí ve větší chudobě, mají větší negramotnost a problémy se školní docházkou. K chudobě v rodinách přispívá, to že je mnoho členů(děti) závislých na pouze dvou pracujících, kteří nejsou schopni obstarat přiměřené množství potravin (UNDP 2007).

Sierra Leone splnila těžké požadavky pro zahrnutí do programu (HIPC) velmi zadlužených chudých zemí. V roce 2006 dosáhla úspěchů v programu snižování chudoby a věřitelé odpustili zemi 90% zahraničního dluhu, což činilo 1,5 miliardy amerických dolarů. Toto devadesátí procentní oddlužení země umožní investovat peníze do různých rozvojových programů a dá se očekávat mnohem snazší makroekonomické zotavování. Rozvojové

programy by měly vést ke snižování chudoby, obnově infrastruktury a zabezpečení potravinové soběstačnosti.

Tabulka 2 Vývoj indikátorů pro měření HPI-1 v Sierra Leone (1995-2005)

Rok	Index lidského rozvoje (HPI-1)	Pravděpodobnost dožití 40-ti let (%)	Negramotnost (%)	Lidé bez přístupu k vodnímu zdroji (%)	Podvyživené děti do 5-ti let (%)
1995	n.a	n.a	70,0	75	n.a
2000	n.a.	50,0	n.a	66	29
2005	54,9	47	70,4	43	27

Zdroj: UNDP, 2005; UNDP, 2000; UNDP, 1995

Sociální rozvoj

Sierra Leone patří mezi nejméně rozvinuté země světa, měřeno hodnotou indexu lidského rozvoje (HDI), který je ročně počítán pro 177 zemí. Enormně nízká úroveň všech použitých indikátorů zapříčinila, že Sierra Leone na 177. místě celý seznam zemí bohužel uzavírá (Tabulka 3).

Tabulka 3 Vývoj indikátorů pro měření HDI v Sierra Leone (1995-2005)

	Očekávaná délka dožití (roky)	Gramotnost dospělých (%)	Kombinovaná školní docházka (%)	HDP na obyvatele v paritě kupní síly (USD)
1995	41,0	31,4	42,2	540
2000	40,0	32,0	44,2	142
2005	41,8	34,8	59,1	806

Zdroj: UNDP, 2005; UNDP, 2000; UNDP, 1995

Vzdělání je jedním z hlavních ukazatelů lidského rozvoje. Gramotnost v zemi dosahuje 34,0% (2005) a podíl studujících byl v roce 2005 44,6%. Hodnota indexu vzdělávání poslední roky stoupá z hodnoty 0,29 v roce 1998 na hodnotu 0,42 v roce 2005. Nejvyšší gramotnost s 63% je v oblasti okolo hlavního města Freetownu. Kde je nejvyšší koncentrace škol. Gramotnost v Eastern Province se pohybuje okolo 27% což je pod

průměrem země. O polovinu více mužů je gramotných než žen. Pouze 17% žen v Eastern Province je gramotných (Tabulka 4). V Sierra Leone se od poválečné doby markantně investuje do vzdělání, což vede k vyššímu socioekonomickému rozvoji. Výdaje jsou poskytovány především na základní vzdělání (Přílohy Tabulka 1). Došlo k výraznému zvýšení školní docházky od dob války, kdy navštěvovalo školy minimální počet studentů. Důležitým cílem je, aby došlo k vyrovnání počtu žen a mužů na základních školách, nyní je malé procento žen, které studují. Mělo by dojít k větší finanční podpoře ve školství hlavně na vesnicích, kde je tato pomoc neméně důležitá jako ve městech. V zemi není zavedena povinná školní docházka². Školní instituce jsou buď soukromého sektoru, nebo jsou financovány státem (Sierra Leone UNDP 2007).

Tabulka 4 Gramotnost mužů a žen za rok 2006

Distrikty	Celková gramotnost (%)	Gramotnost mužů (%)	Gramotnost žen (%)
Eastern province	27	38	17
Kailahun	28	41	17
Kenema	27	37	17
Kono	26	35	16
Northern Province	23	37	13
Southern Province	29	41	19
Western Area	63	73	53

Zdroj: Sierra Leone Human Development Report 2007

Zdravotní péče je dalším důležitým ukazatelem lidského rozvoje. Výdaje na zdravotnictví v posledních letech rostou, především se financuje primární a sekundární zdravotní péče (Přílohy Tabulka 2). Veřejné zdravotní služby jsou jediné, které poskytují zdravotní péči v Sierra Leone, především ne venkově, kde nejsou žádné soukromé zdravotní služby. V roce 2004 vláda poskytla na zdravotní péči pouze 2 USD na osobu. V roce 2006 byl poskytnut celkový rozpočet 29 bilionu SLL na zdravotnictví. Dochází neustále k zlepšení kvality ve zdravotnických centrech a klinikách, ale stále je kvalita nízká, díky nedostatku kvalifikovaného personálu a léčiv. Válka přispěla ke snížení zdravotního standardu. Z nemocí je stabilně hodně rozšířená malárie a tuberkulóza a v posledních letech dochází

² V zemi jsou dvě univerzity, jedna z nich je nejstarší univerzita v západní Africe, byla založena v roce 1827.

k vzestupu nakažených lidí HIV/AIDS. Předpokládá se, že 70,000 obyvatel Sierry Leone je nakaženo HIV/AIDS, což je z 1,5% celkové populace (UNDP 2007).

V Sierra Leone jsou velmi špatné podmínky na bydlení. Válka zničila přes 350,000 obydlí a tím se několik milionu lidí ocitlo bez střechy nad hlavou. Po válce došlo k návratu obyvatel zpět do vesnic a část zůstala ve městech. Tím se rapidně zvedl počet obyvatel ve městech a došlo ke zhoršení podmínek bydlení. Standardní vesnici obývá zhruba 200 vesničanů a skládá se z 35 domácností. Příbytky jsou z materiálů, které jsou k dispozici v jednotlivých regionech. Střechy jsou vyráběny z trav v oblastech savan nebo z bambusu v oblastech deštných lesů. Zdi jsou také z různých materiálů, nejčastěji z vyschlých briket z bahna či palmových listů. Zděné domy s plechovou střechou můžeme spatřit v menších městech. V hlavním městě Freetownu a městě Bonthe nacházíme domy z koloniální doby ve stylu Viktoriánském, ze dřeva či kamene (Britannica 2007; UNDP Sierra Leone 2007).

Polovina z obyvatel v produktivním věku jsou na volné noze a živí se příležitostnými pracemi. V roce 2004, bylo na volné noze 50% obyvatelstva v produktivním věku. Pouze 5,7% obyvatel je zaměstnáváno. V Sierra Leone můžeme sledovat velké finanční rozdíly v příjmu u žen a mužů. Ženy mají práci se znatelně nižším příjmem. 65% zaměstnanců pracuje v zemědělství. Urychlení lidského rozvoje zapříčiní nové pracovní příležitosti v jiných sektorech než je zemědělství.

Struktura ekonomiky Sierra Leone

Hodnota hrubého domácího produktu podle parity kupní síly činila 806 USD na obyvatele v roce 2005. V roce 2005 stoupla hodnota HDP na 0,28. Sierra Leone je jedna z nejhudších zemí na světě. V 70. a 80. letech toho století došlo ke zpomalení ekonomického růstu z důvodu poklesu těžebního průmyslu a především zvýšení korupce mezi vládními úředníky. Na začátku občanské války v letech 1991-1992 došlo k poklesu HDP pouze o 8-9%. V 90. letech došlo ještě k většímu ekonomickému úpadku. V polovině občanské války došlo k nejvýraznějšímu poklesu HDP až o 17,6% v roce 1997. Občanská válka zničila téměř celý ekonomický systém. Byly vytvořeny programy pro zlepšení ekonomického stavu země, podporované Světovou Bankou a Mezinárodním měnovým fondem. Tyto programy vedly ke stabilizaci měnového kurzu, snížení inflace. Tento

program pro obnovu země byl financován postupně, byla to záruka, aby nedošlo ke zhoršení politické situace. První finanční obnos byl dodán v roce 1996 pro první stupeň pětiletého obnovujícího programu země. Po zrušení poválečného stavu došlo k přílivu zahraničního kapitálu a dochází pomalu ke zlepšení ekonomické situace. Zotavení po válečném konfliktu došlo hlavně v zemědělství, těžbě (hlavně diamantů), průmyslové výrobě a ve službách. V poválečném období v roce 2002 došlo k největšímu ročnímu přírůstku HDP až o 27,5%, kdy bylo HDP 265 USD. Od roku 2002 se pohybuje roční přírůstek HDP mezi 7 až 9%. Hrubý domácí produkt země je 1,43 mld. USD. Stávající ekonomika trpí nízkou úrovní exportu, vysokým deficitem státního rozpočtu, nedostatkem zboží, rozkladem infrastruktury, inflací. Ke zlepšení ekonomické úrovně je zapotřebí stovky milionů dolaru a výrazné úsilí vlády Sierry Leone a vlád přispívajících států a především omezení korupce ve vládních strukturách (UNDP 2007; Businessinfo 2008).

Největší měrou přispívá na HDP služby, i když v posledních letech došlo k poklesu (Tabulka 5). Od roku 2001, kdy se podílely 47,16% na HDP, v roce 2005 to bylo 41,02%. Ze služeb hrají největší roly velkoobchod a prodej poté turismus, doprava, finance. Druhý největší sektor, který se podílí na HDP je zemědělství spolu s lesnictvím a rybolovem. Podíl se zvyšuje od roku 2001 s hodnotou 25,01% na hodnotu 30,85 roku 2005. Nejvíce se v zemědělství uplatňuje pěstování plodin, rybolov, lesnictví a dobytek. Průmysl se podílí na HDP kolem 10% a má poslední léta rostoucí tendenci. Nejméně se podílí na HDP finanční sektor a banky (UNDP 2007; FAO 2004).

Tabulka 5 Podíl sektorů na Hrubém domácím produktu v % v letech 2001-2005

Sektory	2001	2002	2003	2004	2005
Zemědělství, lesnictví, rybolov	39,85	42,89	40,97	44,47	46,36
Průmysl	7,87	9,26	10,42	10,20	9,07
Služby	47,16	44,48	45,20	40,51	41,02
Finanční sektor banky	0,82	0,95	0,94	1,08	1,57

Zdroj: UNDP 2007

Ekonomika země je závislá především na zemědělství, v tomto sektoru pracuje dvě třetiny pracovní síly a tvoří 45% hrubého domácího produktu. Celkový export činil v roce 2006 216 milionů USD, což je několika násobně větší hodnota než na začátku poválečného

období, kdy export byl 35 milionů USD. Vyvážejí se především diamanty, rutil, kakao, káva a ryby. Zemědělství se podílelo na exportu 14-ti miliony USD v roce 2004, což činilo 8% z celkové exportu. Pěstují se zejména základní zemědělské plodiny kakao, káva, kasava, rýže a tropické ovoce. V poslední době došlo také ke zvýšení rybolovu. Rybolov se podílel na exportu 11-ti miliony USD za rok 2004. Hlavními exportními partnery je Belgie, Spojené Státy Americké a Nizozemí. Celkový dovoz do země byl 560 milionů USD v roce 2006. Země není stále soběstačná, dovážejí se především potraviny, rýže, dobytek, tabák, stroje, palivo. Zemědělské dovozní komodity byly v hodnotě 153 milionů USD, což dělalo 25% z celkového importu v roce 2004. Vláda se neustále snaží zlepšit úroveň zemědělství, tím že podporuje drobné zemědělské farmy pomocí projektů na rozvoj venkova a zemědělství se spoluprací zahraničních investorů (FAO 2004; CIA 2006).

Průmysl se v roce 2006 podílel na hrubém domácím produktu 30,6 procenty. Největší ekonomický zisk plyne z exportu minerálů, zejména diamantů, zlata, bauxitu a rutilu. Sierra Leone má jedny z největších nalezišť rutilu a bauxitu na světě. V roce 1995 byla pozastavena těžba těchto minerálů, díky občanské válce. V roce 2005 byla opět obnovena těžba bauxitu a rutilu a již dochází k exportu těchto komodit. Dochází k prozkoumání ložisek zlata, železné rudy a ropy. Sierra Leone má rozsáhlé zdroje všech těchto minerálů jejichž celková roční produkce činná v průměru 250 – 300 milionů dolarů, přesto zdaleka ne všechny peníze projdou oficiálními exportními kanály. Každým rokem od občanské války však dochází k zlepšení a příjmy z exportu několika násobně narůstají. Jedním z důvodů zlepšení řízení vývozního obchodu bylo v roce 2000 vytvoření certifikačního systému pro vývoz diamantů s pomocí UN. Dalším důvodem bylo vytvoření rozvojového fondu pro podporu těžebního průmyslu, kde se peníze získané z daní exportu zpátky vrátí do těžebního průmyslu (Businessinfo, 2008).

Země je ekonomicky velmi závislá na zahraniční pomoci, největšími zahraničními dárci jsou především Velká Británie a Evropská Unie, dále pak USA, Itálie, Německo, Nizozemí, Světová Banka a Mezinárodní měnový fond. Celková finanční pomoc dosahuje 343 milionů dolarů. Tyto finanční příspěvky jsou poskytovány pouze za předpokladu, že bude nadále docházet ke snižování korupce a nezneužití obnosu. Sierra Leone je členem UN, ECOWAS, WTO, IMF, UNESCO a spolu s Guineou a Libérií založili (MRU) celní

unii. Toto regionální uskupení není v současné době funkční, díky vnitřním problémům jednotlivých členských zemí.

4.1.4 Historie Sierry Leone

První mořeplavci v patnáctém století, kteří objevili, a obsadili Sierru Leone, pocházeli z Portugalska. Na mořeplavce ovšem zaútočil místní africký kmen Mane. Noví přistěhovalci přinesli do země islámské náboženství, přesto původní obyvatelé jsou stále věrni animistické víře. Dnešní hlavní město bylo založeno Brity v roce 1787 a jméno nese z důvodu, že se stalo útočištěm pro osvobozené otroky z Velké Británie a Severní Ameriky, nazývané Kryo. Kolem Freetownu se začaly soustřeďovat mise ze západu a postupně se toto území stalo Britskou kolonií. V roce 1895 přišlo dnešní území Sierry Leone pod správu Britů. V období do začátku druhé světové války se transformovalo zemědělství, vytvářela se infrastruktura. Ekonomický rozvoj se týkal především jihu země v oblasti kolem Freetownu. Až po roce 1945 se začíná s těžbou nerostných surovin. V roce 1961 získala Sierra Leone nezávislost a statut člena Britského společenství národů. První hlavou státu se stal zakladatel nezávislého státu Sir Milton Margai, doktor z kmene Mende. V roce 1964 zemřel a nastoupil na jeho místo jeho nevlastní bratr Albert Margai, který o tři roky později prohrál volby a po dramatickém puči se nakonec dostala k moci vítězná strana APC v čele se Siakem Stevensem (e-polis 18.04.2008; nationsencyclopedia 2007).

Vláda Siaka Stevense trvala od roku 1971 do roku 1985. Za jeho vlády proběhlo několik protestů vůči silně zkorumpovanému systému jedné politické strany APC. Tato strana se stala monopolní, spojila se s konkurenční Lidovou stranou Sierry Leone (SLPP) a přejmenovala se na All People's Party (APP). Volby v roce 1981 byly jednobarevné. Po odchodu Siaka Stevense přijal místo prezidenta Joseph Saidu Momoh, který byl nucen uprchnout do sousední Guineje v roce 1992. Povstalecká skupina RUF (Jednotná revoluční fronta), která se vyskytovala z počátku na východě země, způsobila v zemi převrat v roce 1991 a tím začala desetiletá občanská válka. Tato skupina byla podporována diktátorem Charlesem Taylorem ze sousední Libérie. Jednotná revoluční fronta (RUF) byla skupina agresivních, negramotných násilníků, která byla řízena Fodayem Sankohem a jeho pomocníkem Samem Bockariem, přezdíváným „Mosquito“. Pod tlakem mezinárodního společenství se musely uskutečnit svobodné volby v roce 1996, které vyhrál Ahmad T.

Kabbah. V následujících letech v zemi setrval teror způsobený skupinou (RUF), která vyhnala Kabbahu do Guineje. Situace byla taková, že OSN uvalila v roce 1997 na Sierra Leone zbrojní embargo a zemi kontrolovaly jednotky ECOMOG. Žádné kontroly ani dohody, které byly podepisovány, nezlepšovaly válečnou situaci v zemi. Ke zlepšení došlo až v roce 2001, kdy došlo k podepsání dohody v Abuji. Počátek války měl mnoho důvodů. Skupina RUF měla touhu svrhnout vládu Momoha za podpory Taylora z Libérie a tím získat politickou moc. Ovšem hlavním cílem bylo udržet chod války co nejdéle, nebylo důležité válku vyhrát. Důvodem bylo bohatnutí na diamantech. Válka trvala dlouhých deset let, díky neustálému přílivu mladých válečníků. Sierra se stala zemí s fenoménem dětských vojáků. V zemi panovala velká nezaměstnanost, mladí lidé neměli žádnou budoucnost, proto se radši uchýlovaly k profesi bojovníků (Britannica 2008; e-polis 18. 04. 2008).

K ukončení války velkou měrou přispěl mezinárodní tlak, mise UNAMSIL a vojenská podpora Velké Británie. Důležité bylo vyhlášení embarga na Libérii, čímž došlo ke znesnadnění výměny diamantů za zbraně. Dalším důvodem byla již únava z bojů a dostatečné množství majetku, získaného za desetileté války pro vůdce RUF. Hlavním úkolem demobilizace bylo odstranit veškeré zbraně od rebelů. Vytvořila se centra, kam se odevzdávaly zbraně, a odzbrojené osoby dostávaly tři měsíce finanční podporu. Děti neměly nárok na peníze, pro ně byl vytvořen speciální program se zapojením do školního procesu. Konaly se přednášky za účelem vysvětlit lidem, proč válka skončila a jaké měla důsledky. Od skončení války se moc decentralizovala, působí zde mírové sbory OSN a situace začíná být v normálu.

Hlavou státu je prezident republiky Ernest Bai Koroma vládnoucí od 17. září 2007, který je také hlavní představitel vlády a velitel armádních sil. Prezidentské volby se konají každých pět let a voliči jsou občané Sierra Leone. Prezident může setrvat ve funkci maximálně dvě volební období. Sídlem prezidenta a vlády je umístěno v hlavním městě Freetown. Před volbami konající se v srpnu 2007 byla úřadující strana Sierra Leone People's Party (SLPP), s předsedou strany Solomonem Berewou, která má tradiční podporu na jihu a východě země. Ve volbách získala nejvíce hlasů opoziční strana All People's Congress (APC) s předsedou strany Ernestem Bai Koromou. Tato strana má tradiční podporu v severní části země a ve Western Area, kde se nachází hlavní město Freetown. Bývalý

člen strany (SLPP) Charles Margai založil v roce 2005 svojí vlastní stranu People's Movement for Democratic Change (PMDC). Ve volbách získala 10 parlamentních křesel, předpokládá se, že nově vzniklá strana odtáhla hlasy hlavně ze strany (SLPP) (infoplease 2008).

4.2. Diamanty v Sierra Leone

4.2.1. Diamanty ve světě

Celosvětový diamantový průmysl v současné době vyprodukuje 171 200 000 karátů diamantů ročně (Diamondregistry 2007). Nejvíce vytěžených diamantů³ stále pochází z afrického kontinentu, kde se nachází dnešní největší producent na světě Botswana, která zaujímá 26% z celkové světové produkce. V posledních letech došlo k nárůstu produkce diamantů v Kanadě, Číně, Kongu a především v Rusku, tyto země se stávají velmocemi v produkci diamantů (Tabulka 6). Sierra Leone se pohybuje okolo 13.místa ve světové produkci diamantů. Produkce diamantů ve světě je každým rokem vyšší. Jednou z příčin nárůstu produkce bylo vytvoření Kimberleyského procesu v roce 2002. Diamanty, které jsou vytěženy pod kontrolou legitimní vlády, mají udělený „Certifikát Kimberleyského procesu“, který obdrží před vývozem ze země. Každý stát, který se účastní toho systému, musí vyžadovat tento certifikát při doručení diamantů do země. Od Kimberleyského procesu došlo k výraznému poklesu konfliktů v afrických zemích, které byly z části financovány ze zisku z diamantů (businessinfo, 2003). Jedna z největších společností De Beers, která v minulosti kontrolovala 45% světového obchodu, ponechala prostor jiným firmám např. Petra Diamonds těžící diamanty v Sierra Leone. Nyní De Beers intenzivně investuje do geologických výzkumů a marketingu (Businessinfo 2008; Vesmír 2002).

---

³ Diamant je přírodní minerál, a to krystalický uhlík v kubické soustavě. Název diamant vychází z řeckého slova „adamas“, což znamená nepřemožitelný. Diamant je nejtvrdším materiálem na světě, díky jeho těsné krystalické mřížce. Krystalizační proces diamantu probíhá za 1 300 stupňů Celsia a tlaku 70 000 atmosfér v činných sopkách v hloubkách 130-200 km pod povrchem země. Diamant díky své tvrdosti dokáže prostoupit zemskou kůrou až na povrch, kam je vytlačován horninou kimberlit, v níž je usazen. Drahokamy se shromažďují v sekundárních nebo terciálních depozitech vlivem eroze a jiných přírodních sil. Transport diamantu do jiných depozitů se uskutečňuje především tekoucí vodou. Diamanty jsou ukládány tam, kde je proud nejpomalejší. Také dochází k ukládání diamantů v mořských proláklínách a zátokách, toto úložiště se nazývá aluvium (naplavenina) (Verena Pagel-Theisen 2005).

Tabulka 6 Světová produkce diamantů v milionech ⁴(ct) od roku 2003-2006

	2003	2004	2005	2006
Botswana	22,8	28,4	31,9	32,0
Kanada	3,9	10,7	12,3	12,35
Congo	21,67	26,9	30,3	28,0
Sierra Leone	0,23	0,32	0,67	0,62
Svět	158,0	171,2	177,5	171,0

Zdroj: www.diamondregistry.com

Mapa 3 Mapa světové těžby diamantů

Zdroj: www.allaboutgemstones.com

Historie ohodnocování diamantů na profesionální úrovni začala již ve třicátých letech dvacátého století, díky prudce rostoucímu trhu diamantů. V roce 1976 bylo vytvořeno první akreditované oddělení pro certifikaci, Vysoká rada pro diamanty (Hoge Raad voor Diamanten) HRD. Později vznikla Mezinárodní organizace sdružující výrobce a prodejce drahých kamenů, šperků a perel CIBJO, nyní je jejím členem 19 zemí. Hlavním důvodem ohodnocování diamantů bylo chránit zájem kupujících a poskytnout jim potřebné záruky.

⁴ 1 ct (metrický karát) = 200 mg = 1/5 g (gramu)

Při hodnocení diamantů se nejvíce posuzují základní parametry diamantů jako barva, brus, váha, čistota, které mají zásadní vliv na cenu diamantu. Americký geologický institut (GIA) jako první vytvořil systém hodnocení diamantů, kdy každý parametr má stupnici kvality, který se používá dodnes (Verena Pagel-Theisen 2005).

4.2.2. Historie těžby diamantů v Sierra Leone

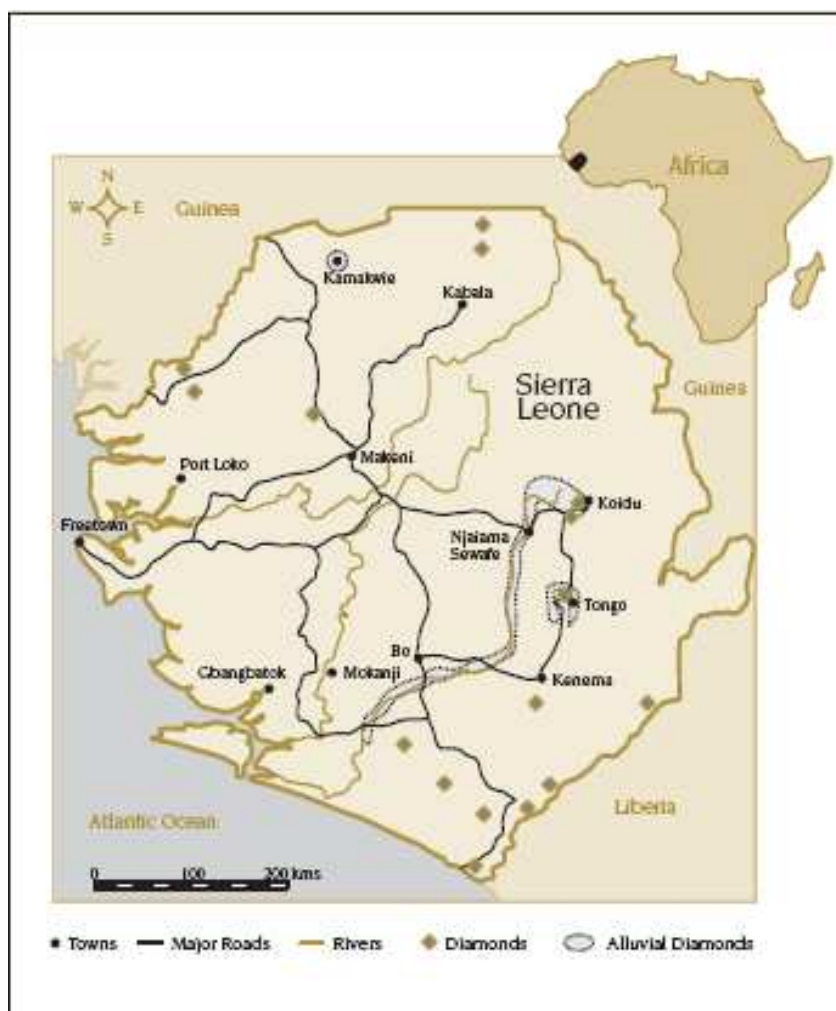
Pro Sierru Leone je těžba diamantů hlavním zdrojem příjmu již od roku 1930, kdy byl nalezen první diamant v Kono. V roce 1935 udělila britská vláda licenci na těžbu diamantů firmě De Beers na 99 let, v roce 1955 byl tento monopol zrušen. V šedesátých letech aluviální těžba poskytovala příjem a vytvářela 25 000 pracovních míst. Do této doby bylo vyprodukováno 12,8 milionů karátů z toho bylo 4,9 milionů karátů vyváženo ilegálně. Roční produkce v roce 1965 dosáhla 800 000 karátů za rok, v dnešní době 650 000 karátů za rok. Ilegální vývoz diamantů začal právě v této době, kdy přišlo velké množství Libanonských obchodníků a britská vláda jim poskytla řadu privilegií v těžbě. Během let 1963-1975 trh s diamanty zabezpečoval 60% příjmu z exportu země. Vrcholu produkce diamantů v historii, o hodnotě 19,3 milionů liber, dosáhla Sierra Leone v roce 1975. V pozdějších letech docházelo k poklesu oficiální produkce až na čtvrtinu, díky korupci. Po vypuknutí konfliktu byli vyhnáni ze země Libanonští obchodníci skupinou RUF. V průběhu války začaly být diamanty pro rebely čím dál více zajímavými. Diamanty vyměnili za zbraně v Libérii a Guinei. Postupem času získala RUF vliv nad oblastmi Tongo a Kono, nad dvěma nejbohatšími oblastmi na diamanty. Obchod s diamanty v Sierra Leone, který proběhl za pomoci zkorumpovaných domácích i mezinárodních společností, byl hlavní příčinou desetileté války.

4.2.3. Těžba diamantů v Eastern Province

V Eastern Province je možné nalézt jak diamanty z primárního ložiska, nacházející se v sopečném tufu v kimberlitových komínech. Především v oblastech Koilu, Kono a Tongo. Tyto diamanty nalezeny v primárních depozitech mají krásný celistvý tvar, protože unikly mechanicky namáhavému transportu do sekundárních depozitů. Z těchto diamantových ložisek, neplyne zdaleka hlavní zisk. Nejvíce diamantů z Eastern Province se především těží na aluviálních polích, která zabírají podstatnou část Eastern Province Sierra Leone a

část východní oblasti Southern Province. Diamantová pole pokrývají 20 000 km², ačkoli aktuální ložiska zabírají pouze 200 km². Město Tenema leží v centru aluviálních diamantových polí a je hlavním městem Eastern Province. Kenema a ostatní důležitá města jsou přímo spojeny s hlavním městem Freetown pomocí železnice. Na jihu a v centrální oblasti jsou kvalitní silnice, které jsou připojeny na hlavní tah do Freetownu. Vzdálenost hlavního města Eastern Province Kenemy od Freetownu činí 405 km. Od diamantových polí na severu provincie v Kono distriktu je také dobře vytvořena infrastruktura do 321 km vzdáleného Freetownu (Bluemining 2006).

Mapa 4 Mapa výskytu diamantů v Sierra Leone

Zdroj: The Diamonds and Human Security Project 2006

Po objevení prvního diamantu v Kono distriktu začalo bádání po dalších diamantových polích, a našlo se velmi bohaté naleziště okolo oblasti Koidu. Východní část země je tvořena hlavně rulou, ve které se postupem času vytvořila úzká koryta. Všechny řeky jsou

prudce svažité se skalními prahy, které se objevují s četností každých tři až pět km. Nejdůležitější řeky jako je Sewa, tekoucí přes Kenema, Bo a Bonthe distrikt a Moa táhnoucí se přes Kenema a Pujehun distrikt, jsou málokdy schopny vytvářet povodňové oblasti. Všechny aluviální diamanty se koncentrují ve štěrku, štěrkovitých říčních kanálech, terasách a močálech. Množství diamantů na plochu je různý, v průměru se pohybuje okolo 0,2 až 1,5 karátu na km². Od doby, kdy začala intenzivní těžba diamantů na aluviálních polích se na nich vyprodukovalo 32 milionů karátů. Předpokládá se, že zdroje nejsou ještě zdaleka vyčerpány. Zbytek diamantů, které ještě zbývá vytěžit na již známých polích se odhaduje na 16,6 milionů karátů, z toho 6,7 milionů karátů je umístěno v hlubokých depozitech, pro jejichž těžbu bude zapotřebí vyšší finanční investice. Nejdůležitější diamantová pole jsou v Kono, Tongo a Sena Valley. Tento způsob rozptýlených diamantů, kde je pouze pár diamantů na jednom hektaru, vyžaduje ruční těžbu. Proto jde velmi obtížně kontrolovat diamantová pole, pokud je těžba prováděna kopáči. Těžba probíhá v malých skupinách, kteří nedostávají pravidelnou mzdu, ale jejich plat se mění v závislosti na množství nalezených diamantů. V šedesátých letech došlo k masivnímu přílivu obyvatel do Eastern Province, za získáním relativně lehce dostupných diamantů. Tím se začala rozmáhat ilegální těžba a obchod s diamanty. Na rozdíl od jiných afrických zemí, kde jsou kimberlitové depozity, byla těžba efektivní a výdělečná s veškerou produkcí, která byla exportována legálně. Ke zlepšení situace nelegálního obchodu s diamanty vedl Kimberlejský proces. Na základě rezolucí OSN se v roce 2000 vytvořil systém mezinárodní certifikace surových diamantů, jehož hlavním cílem bylo zamezit zneužívání surových diamantů pro financování povstaleckých a teroristických aktivit. V roce 2002 byl přijat Kimberlejský proces, který je iniciativou vlád, mezinárodního diamantového průmyslu a občanských organizací zaměřenou na boj proti konfliktním diamantům. Od 1.1. 2003 kdy, přišel v platnost tento certifikační systém v Sierra Leone, došlo k významnému nárůstu oficiální produkce diamantů (Tabulka 7).

Tabulka 7 Produkce diamantů v Sierra Leone v letech 1998-2005

Rok	Vývoz v USD	Karáty	Cena za karáty v USD
1998	1 780 287	15 818	n.a
1999	1 244 825	9 320	n.a
2000	10 066 920	77 372	n.a
2001	26 022 492	222 519	n.a
2002	41 732 130	341 859	n.a
2003	75 969 753	506 723	149.92
2004	126 652 634	691 757	183.09
2005	141 940 244	668 655	212.27

Zdroj: DIAR 2006; Journal of Rural Studies 2006

Obrázek 1 Aluviální těžba v Sierra Leone

Zdroj: www.sierra-leone.org

Těžba diamantů se provádí v malých skupinách o 20 až 100 kopáčů, kteří mají k dispozici kbelíky, lopaty, síta (Obrázek 1). Pracují na malých parcelách, kde prohrabávají a pročišťují štěrky. Odhaduje se, že je dnes 500 000 kopáčů závislých na těžbě diamantů v Sierra Leone. To značí, že aluviální těžba má a bude mít velký potenciál. V těžebním průmyslu je zaměstnáno 6% obyvatelstva, téměř všichni pracující jsou muži. Zajímavostí je, že skupina ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 15-64 let obsahuje o 155 000 více žen než mužů, což činí 13%. Ze skupiny ekonomicky aktivních obyvatel je 50-ti % část na volné noze, z toho je 53% mužů a 47% žen (Tabulka 8). Další kategorií jsou pracující

v domácnostech, jichž je 13,4% s mnohem větším zastoupením žen. Neplacené domácí práce zaměstnává 11,2% obyvatel a placených zaměstnanců je pouze 6%. Jsou zde velké rozdíly mezi zaměstnáním žen a mužů. Téměř 85% žen je na volné noze, zaměstnáno v domácnostech nebo mají neplacenou domácí práci. Z těchto prací plyne ženám velmi malé finanční příjmy nebo žádné, každopádně vydělávají ztelně méně než muži. Mladá pracovní síla ve věku 15-34 let zabírá 59% z veškeré pracovní síly. Pouze 4% z této skupiny jsou placení zaměstnanci. Velká nezaměstnanost této mladé skupiny obyvatel vede ke kriminálním aktivitám a jiným sociálním problémům. Zemědělství zaměstnává nejvíce obyvatelstva Sierry Leone, a to 65%, z toho je 1/3 žen. Druhým nejdůležitějším sektorem je obchod, který zaměstnává 14% obyvatelstva. Těžební průmysl zaměstnává 3,6% obyvatel, především v Eastern Province. Je zapotřebí více pracovních příležitostí v jiných sektorech poskytující lépe placená místa, což by vedlo ke zvýšení životního standardu (UNDP 2006).

Tabulka 8 Zaměstnanost v ekonomicky aktivních skupinách v % (2004)

	Obyvatelstvo	Muži	Ženy
Placení zaměstnanci	5,7	9,3	2,6
Na volné noze	50,0	53,5	47,0
Neplacené domácí práce	11,2	9,5	12,7
Hledající práci	2,5	3,6	1,5
Nezaměstnaní, nehledají práci	3,1	2,6	3,5
Práce v domácnostech	13,4	2,9	22,6
Studenti	12,0	16,4	8,1
Důchodci	0,2	0,2	0,2
Ostatní	2,0	2,3	1,8

Zdroj: UNDR 2007

5 Dopady těžby diamantů na zemědělce

5.1. Zemědělství v Sierra Leone

Zemědělství je nejdůležitější sektor v Sierra Leonské ekonomice. Tato země má velký potenciál pro rozvoj zemědělství, vhodné přírodní podmínky, geografii a pracovní sílu. Země má potenciálně 75% orné půdy, což je 5,4 milionů ha. V dnešní době dochází k obdělávání pouze 8 procentům půdy. Pastviny zabírají 31% z celkové plochy země. Okolo 600 000 ha je obděláváno rodinnými soukromníky, kdy jedna domácnost se stará v průměru o 1,5 ha. Velká hospodářství jsou vzácná. Místní farmáři nazývají všechny druhotné porosty jako „farmbush“. Vzrostlé stromy se kácí a země se přeměňuje na „farmbush“. Palivové dřevo se podílí z 80% na energii domácností. Nejčastějším typem farmaření je stěhovavé polaření. Tento typ farmaření je často kombinován s chováním zvířat (ovcí, koz), což je výhodné v období, kdy je špatná úroda. V horských oblastech Eastern Province jsou převážně buše a trávy, které se pár let obdělávají (2-3 roky), poté se 8-12 let nechají ležet ladem, aby získaly opět úrodnost. Po úhoru se půdní kryt rozbrzdí a spálí. Zkracováním doby úhoru, půda ztrácí produktivitu, snižuje variabilitu rostoucích stromů a dochází k většímu výskytu palmy olejné a bylinných rostlin, které dávají vzniku savanám. Savany se nacházejí v centrální a severní části Sierry Leone, kde je největší zastoupení dobytka, který žije na pastvinách. Savany spolu s „farmbush“ zabírají 78,4% celkové plochy země. Horské oblasti v Eastern Province nejsou tak úrodné jako nížinné oblasti. Tyto oblasti jsou především vhodné pro pěstování plantážních stromů. Část této země má velký potenciál v intenzivním pěstování, je velmi důležité, aby bylo pod správným vedením (FAO 1996).

Farmáři pěstují široký okruh plodin, největší zastoupení má zejména rýže. Rýže se pěstuje jak v nížinných oblastech tak v horských. Nížinné pěstování rýže se rozlišuje podle místa na Inland Valley Swamps, Magrove swamps, Bolilands a Riverrine grassland. Nejvyšší výnosy rýže 3 000 kg/ha jsou v místech Magrove Swamp. Ve vnitrozemí, kde jsou Valley Swamps, které jsou sezonně zaplavované s rozlohou od 10 do 200 hektarů. Celkově zaujímají 690 000 hektarů, což tvoří 12,9% z celkové plochy. Tyto nížiny jsou úrodné, s výnosem rýže 2 200 až 2 600 kg/ha, která se pěstuje zaplavovaným systémem v období

dešťů. V období sucha se pěstují různé druhy zeleniny. Rýže v horských oblastech se pěstuje spolu s dalšími plodinami, kterým vyhovují horské podmínky, jakou jsou kukuřice, čirok durha, proso, sezam, fazole. Nížinné pěstování rýže je výnosnější než horské farmaření, ale farmáři v horských oblastech mají výhodu v pěstování více druhů plodin. Další plodiny, důležité pro místní obyvatele jsou cassava, sladké brambory, kukuřice, čirok, podzemnice, jam, káva, kakao, palma olejná, pepř, ovoce a zelenina. Rýže je tedy základní plodinou, pěstovanou téměř ve všech drobných farmářských rodinách. Produkce rýže stoupá od konce války každým rokem. V roce 2001 byla produkce rýže 310 620 tun a do roku 2005 stoupla na 758 800 tun. V roce 2004 se muselo dovážet 14 620 tun rýže, nedocházelo stále k pokrytí národní spotřeby. V roce 2007 byla produkce 1 432 800 tun rýže, v tento rok poprvé došlo k pokrytí národní spotřeby. Předpokládá se, že v roce 2008 dojde k minimálnímu nebo nulovému importu rýže. Výnos rýže se pohybuje na méně ošetřených rýžovištích okolo 1,3 t/ha a na polích s většími vstupy okolo 3 t/ha. Cassava je druhou nejdůležitější plodinou a nejdůležitější okopaninou v Sierra Leone. Pěstuje se jak v horských tak nížinných oblastech v období sucha. Produkce cassavy výrazně stoupla za poslední léta a dnes její produkce převyšuje národní spotřebu (Tabulka 9). V roce 2001 dosahovala produkce 741 216 tun a v roce 2005 je hodnota o 155,3% vyšší než v roce 2001 s produkcí 2 287 600 tun. Sladké brambory se pěstují v horských oblastech během období dešťů na rozdíl od cassavy. Kakao a káva jsou hlavními vývozními plodinami. Kakaové plantáže zabírají přes 2 240 ha, především v Eastern Province, kde se nalézá odvodněná štěrkovitá zemina s vhodnými teplotami a srážkami pro pěstování kakaa a kávy. Vývoz kakaových bobů činil 7 387 tun za rok 2004. Tendence vývozu kakaa je rostoucí. Naopak export kávy rapidně klesl od roku 2002, kdy se vyváželo 3 156 tun v roce 2004 pouze 950 tun. Výnos kakaa je kolem 410 kg/ha kakaových zrn, tyto výnosy jsou podprůměrné. Je zapotřebí investovat do založení nových plantáží. Sierra Leone má předpoklady konkurovat na mezinárodním trhu v exportu kakaa a kávy, ale je zapotřebí investovat do obnovy plantáží. Palma olejná zabírá okolo 4,5 milionů ha s hustotou 15 až 150 stromů na hektar, většinou planě rostoucí. Největší koncentraci palmy olejné můžeme najít v Port Loko a Kailahun distrikt. V roce 2004 se vyvezlo 23 tun oleje palmy, což znamenalo pokles oproti roku 2002, kdy se vyvezlo 150 tun oleje. V roce 2005 byla poskytnuta pomoc od vlády, dodáním farmářům přes 110 000 sazenic palmy olejné. Další plodina, která má nárůst produkce, je podzemnice olejná. Došlo až k 70% nárůstu od roku 2002 do roku 2005. Produkce podzemnice olejné činila v roce 2007 126 723 tun. Pěstování zeleniny a

ovoce je velmi významné, produkce zeleniny v roce 2005 byla 220 000 tun a ovoce 85 000 tun, stejně tyto hodnoty jsou hluboko pod úrovní poptávky. Vysoká poptávka po ovoci a zelenině je především ve městech, ale produkce je zatím na malopěstitelské úrovni. Čím dál tím více zemědělců se v posledních letech zabývá pěstováním tabáku. V roce 1961 se pouze 24 farmářů věnovalo pěstování tabáku a již v roce 1971 jich bylo 15 000. Množství vyváženého tabáku činí 100 tun, tato hodnota je již několik let stejná (FAO 2006).

Tabulka 9 Produkce plodin v tunách v letech 2001-2007

Plodiny	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Cassava	741 216	895 817	1 091 168	1 758 000	2 287 000	2 973 100	3 865 030
Sladké brambory	38 200	45 450	84 446	153 196	160 121	168 129	176 537
Kukuřice	10 032	16 060	16 060	32 125	39 051	48 813	54 944
Rýže	310 620	422 065	446 633	542 000	758 800	1 062 320	1 432 800
Podzemnice olejná	48 900	58 400	70 500	91 125	104 730	115 203	126 723

Zdroj: UNDP 2007

Živočišná výroba přispívá 12% na HDP ze zemědělství. Nejvíce se chová skot a to v severní části země na pastvinách. Je tam vhodné mírné klima a malá hustota obyvatelstva. Na celém území Sierry Leone je zhruba 200 000 kusů skotu. Velmi populární je chovat na vesnicích kozy a ovce, kterých je 825 000 kusů. Až 70% domácností vlastní minimálně jednu ovci či kozu. Stáda jsou většinou zkombinovaná, převládá množství koz. O hospodářská zvířata pečují ženy. Nejvíce se chová drůbež s 5 200 000 kusy za rok 2005. V roce 2005 bylo chováno 35 000 kusů prasat, v poměru k ostatnímu dobytku to je malé množství, protože 50% domácností nekonzumuje vepřové maso, díky islámskému náboženství (FAO 2006; FAO 1996).

Rybolov přispívá zhruba 20% na HDP ze zemědělství. Mořské zdroje využívají buď velké rybářské společnosti, které mají k dispozici 321 km teritoriálních vod, nebo lokální rybáři, které disponují s 8 km u pobřeží. V rybářském sektoru je zaměstnáno 2,7% obyvatel. Říční rybolov je také rozvinut (FAO1996).

5.2. Vztah zemědělství a těžby v Eastern Province

V Eastern Province dochází k propojení jak zemědělského podnikání tak těžebního. Spojení zemědělství a těžby diamantů v Eastern Province má již dlouholetou tradici, která přežila i problémové období za občanské války. Jak zemědělství, tak těžba diamantů přispívá k zachování obživy v chudých domácnostech Eastern Province. Udržení obživy je citlivé jak na změny v čase, tak na změny místního i vnějšího charakteru. Hlavní předpoklady udržení obživy je zvýšit zemědělskou aktivitu, pestrost produktů a migraci, díky zemědělské půdě. Je důležité zvýšit produkci a pracovní vstupy, získat větší množství půdy k obdělání. Velké množství domácností nespolesá pouze na zemědělský sektor k udržení své obživy, ale také čerpá z jiných zdrojů nezemědělských aktivit.

Zemědělství maloproducenti udržují silnou vazbu s těžebním sektorem, tento vztah tvoří důležitou část portfolia obživy. Velmi důležitým faktorem propojení těchto dvou sektorů, je sezonnost pracovních činností. Vydávané těžební licence souvisejí velmi úzce s cyklem produkce rýže v horských oblastech Eastern Province. Na zemědělských pracích se podílejí jak muži, tak ženy. Rozdělení pracovní náplně mezi muže a ženy závisí na fázi pěstování. V těžebním sektoru pracují výhradně muži. Koncem ledna si zemědělec vybere nové pole, vytvoří si hranici a znatelně si jej označí. Nahlásí umístění pole na místní náčelnictví. Od února do konce března dochází k prořezávání a poté kácení stromů. Začátkem dubna se pole podpálí předtím, než nastane období dešťů. Koncem května se zaseje rýže, může spolu s kukuřicí, okrou, fazolemi atd. V červnu až v červenci ženy odplevelují rýžoviště, muži oplocují pole. Nejvíce těžebních licencí je vydáno mezi lednem a březnem, kdy je období sucha a farmáři připravují pole. Příprava pole je náročná, ale je zde prostor pro jiné aktivity, jako je těžba. Farmáři často odcházejí na diamantové pole za legálním či nelegálním přivýdělkem. Koncem dubna a začátkem května, kdy začíná období dešťů, klesá počet vydaných těžebních licencí. Muži, kteří pracují na částečný úvazek na diamantových polích, se v té době soustředí na obhospodařování svých zemědělských polí, aby měli co největší výnos. Produkce zajistí obživu pro rodinu a přebytek je možno prodat lidem, kteří jsou zaměstnáni na plný úvazek na diamantových polích. Po sklizni v období sucha se stane opět významná těžba diamantů, díky přílivu mužů, kteří skončili se sklizní na svých zemědělských polích. Těžba diamantů je dominantní v období sucha, kdy hladiny řek jsou nízké, naopak farmaření převládá v období dešťů, kdy jsou vhodné podmínky pro

pěstování. Zisk, který jde z plodin, které se prodají dělníkům na diamantových polích, se investuje do domácností či zpět do zemědělství. Do těžebních oblastí se především prodává rýže, ale v posledních letech došlo ke zvýšení produkce cassavy, která se stala velmi populární pro odběratele. Z tabulky 9 můžeme vidět markantní nárůst produkce cassavy za poslední léta. V Kailahun distriktu byla celková produkce rýže 39 664 tun v roce 2004, v Kenema distriktu 38 404 tun a v Kono distriktu 20 899 tun. V Kailahun distriktu byla celková spotřeba rýže 37 257 tun, což značí, že soběstačnost toho distriktu byla 106%. V Kenema a Kono distriktu byla situace horší, kde procento soběstačnosti se pohybovalo okolo 80% (Tabulka 10).

Tabulka 10 Soběstačnost v produkci rýže v distriktech Eastern Province v letech 2004-2005

Distrikty v Eastern Province	Celková produkce rýže (tuny) v roce 2004	Celková spotřeba (tuny) v roce 2004	Celková produkce rýže (tuny) v roce 2005	Celková spotřeba (tuny) v roce 2005
Kailahun	39,664	37,257	46,563	37,930
Kenema	38,404	50,527	44,884	51,437
Kono	20,899	35,518	22,326	36,157

Zdroj: Sierra Leone Encyclopedia 2007

Pravidelně se opakující trhy v Sierra Leone se rozvíjely pomalu, k rozvoji přispěly rostoucí městské centra, spojené s těžbou diamantů. Přesto je v této oblasti znát dopad brutální války. V mnoha vesnicích jsou zničeny domy, mosty, školy, nemocnice, trhy atd. Množství demolovaných domů dosahovalo až 35%. Většina vesnic v Eastern Province nemá elektřinu. Mnoho obyvatel bylo za války transportováno do oblasti kolem Freetownu a museli opustit jejich domovy. Velkým problémem, který zůstal po válce, je zničená infrastruktura. Mnoho lidí nemůže prodávat svoje produkty nikde jinde než ve svých vesnicích, díky špatnému stavu silnic, který neumožní přesun do jiných vesnic. Technická stránka silnic hraje velmi důležitou roli v regionálním marketingovém uspořádání. Dochází k izolaci trhu ve špatně dostupných vesnicích. Rekonstrukce silnic by měla zvýšit životní standard, zlepšit lidskou mobilitu, pro upevnění vztahu zemědělství a těžby. Farmáři díky špatné dostupnosti do okolních měst nezvyšují svoji produkci, jelikož nemají místo na odbyt. Místní zemědělec přijme nižší cenu za svůj produkt ve své vesnici, než aby

riskoval transport a nejistotu do jiné vesnice. V těžebních oblastech jsou pořád větší požadavky na potraviny, tím se vytvořila široká skupina kočovných obchodníků. Nakoupí přebytečné produkty v zemědělských komunitách a se ziskem je prodají v oblastech těžby. Často jsou těmito obchodníky ženy, které postupem času vytvářejí vysoce organizovanou síť pro prodej zemědělských produktů a tím hodně napomohly ke zlepšení infrastruktury a zvýšení dopravní hustoty. Kočovní obchodníci získávají s kupujícími osobnější vztah, z čehož plynou jisté výhody. Propojení mezi farmařením a těžbou podle místních obyvatel bylo lepší před válkou. Hlavní příčina zhoršení tohoto stavu je zhoršený stav silnic, slabší ekonomika a inflace. K propojení zemědělství a těžby přispívá možnost sezónních prací v obou sektorech. V polovině domácností v Eastern Province je minimálně jeden člen rodiny zaměstnán sezonně na aluviálních diamantových polích, poté co skončí s pracemi na svém poli. Tato šance sezonních prací na diamantových polích přináší možnost, zisk z diamantů přeinvestovat do jejich farem. V některých případech, zvláště mladí muži přejdou na plný úvazek k těžbě, což v posledních letech způsobilo odliv mladé pracovní síly ze zemědělství. Přivýdělek, který plyne ze sezonní těžby, je důležitý na opravu zničených domů a investuje se do rozvoje zemědělství. Pro mnoho lidí je zisk z těžby nadějí na obnovu jejich živobytí. Válka také přinesla jisté kulturní změny. Mladí lidé jsou zvyklí od dob války na častější stěhování mezi vesnicemi, také dochází ke ztrátě věrnosti k náčelníkům komunit. Vytvoření trhu v těžebních oblastech, kde dochází k prodeji zemědělských produktů dělníkům, umožňuje lepší život pro zemědělce. Tento zdroj příjmu činí důležitou část portfolia živobytí.

Dnes diamanty přinášejí pro místní obyvatele zisk, který je investován zpět do místních komunit, celkově slouží k zlepšení rozvoje, snížení chudoby a nárůstu ekonomiky. Pro mnoho lidí jsou diamanty nadějí na lepší časy. Přesto u mnoha lidí převládá názor, že diamanty způsobily tak dlouhotrvající válku. Je proto velmi důležité, aby nedocházelo k ilegálnímu obchodu a pašování diamantů. Legální vývoz diamantů stoupl v posledních letech z 1,78 milionů USD na 141,94 milionů USD. Z toho vyplývá, že správné vedení kontroly těžby se odráží v legální produkci diamantů. Přesto pořád malý podíl z těžby připadne místním dělníkům. Vedení mezinárodních těžebních společností, působící v Sierra Leone, se dnes podílí na rozvoji komunit, což je podmínka při udělování těžebních licencí. Společnost Koidu Holdings, která pracuje na kimberlitové těžbě v Kono distriktu, kde jsou zásoby za 2 biliony USD, bude investovat do místních komunit postavením nemocnic, základních škol a jiných důležitých budov pro místní obyvatele. Společnost

African Gold and Diamonds , která zaměstnává 370 místních obyvatel, zrekonstruovala školu v Tefeya, kam chodí nyní přes 400 dětí. Nejenom těžební společnosti se podílejí na podpoře rozvoje, ale také stát přispívá 3-mi % z vývozní daně diamantů. Všechny tyto finanční podpory se ukládají na Diamond Area Community Development Fund, který slouží na rozvoj v komunitách. Tento fond, z kterého se čerpá na obnovu komunit, povzbuzuje vedení ke správné kontrole těžby, aby docházelo k legální těžbě a dodržování certifikačního systému.

Organizace the Peace Diamond Alliance se podílí na rozvoji integrovaného řízení těžby. Alliance zahrnuje schéma, kde je velmi důležitá fáze od identifikace diamantu po opuštění diamantu zemi, což se označuje jako „Earth to Export“. Alliance se snaží poskytovat lepší canu za diamant těžebním dělníkům, to zajišťuje na základě Kimberleyského procesu a spolupracuje s mezinárodními organizacemi např. United States Agency for International Development (USAID). Hlavní složkou je integrace managementu a rozvoj těžebních družstevních podniků. Družstevní společnosti se skládají z 50 osob. Spolupráce s těmito družstvy zlepšuje průhlednost těžby, dochází k nárůstu výhod pro dělníky, dochází k snižování korupce, umožňuje lepší dohled nad kontrolou těžby. Komunity se tak více podílejí na řízení těžby a prodeje diamantů. Činnost těchto organizací pomáhá zvýšit důvěru a získání vzájemného respektu mezi obyvateli, napomáhá upevnit mír a pomalý návrat k normálnímu životu Sierra Leonským občanům.

6 Závěr

Když se vysloví název Sierra Leone, každý člověk si vybaví diamanty, které jsou pro nás symbolem věčného bohatství. Pro místní obyvatele za občanské války, před necelými deseti lety, byly diamanty symbolem zla a smrti. Nyní několik let po skončení války, začínají být diamanty i pro místní obyvatele Eastern Province zdrojem obživy. Zemědělství spolu s těžbou diamantů hraje nejdůležitější roli v zachování živobytí pro obyvatele v této oblasti. V Eastern Province došlo již v minulosti k vzájemnému propojení těchto dvou sektorů. Místní zemědělci pracují sezonně na diamantových polích, což pro ně činní příjem navíc. Po sklizni prodávají své produkty, zejména rýži a cassavu, dělníkům, kteří pracují na diamantových polích po celý rok. Zisk plynoucí z prodeje produktů se investuje na rozvoj místních komunit. Je velmi důležité, aby se udrželo a rozvíjelo toto propojení dvou nejdůležitějších aktivit.

Zásadní je, aby docházelo k legální těžbě a vývozu diamantů ze země. K tomuto přispělo přijetí Kimberleyského procesu v roce 2002, který přispěl k větší kontrole vývozu surových diamantů. Právě certifikace diamantů hraje velkou roli v obchodu s diamanty.

Místní obyvatelé přispívají svými výdělky na rozvoj svých komunit a zemědělství. Tento příjem ovšem nemůže být hlavní, důležité je aby se na rozvoji venkova podílely těžební společnosti, které mají oprávnění těžít v Eastern Province. Tato činnost se pomalu rozvíjí, již došlo k materiální a finanční pomoci v nejvíce zasažených oblastech Eastern Province. Podpora se musí soustředit na infrastrukturu, aby zemědělci měli lepší přístup do těžebních oblastí a tím lepší možnost prodeje svých produktů. Dalším cílem investice peněz by měla být na zvýšení celkového lidského rozvoje. Peníze by měli vést hlavně na výstavbu škol a nemocnic. Podpora by se také měla soustředit na zemědělství, které je pořád největším zdrojem příjmu. Pomalu dochází k zabezpečení vlastní potřeby hlavních plodin rýže a cassavy. Právě nadbytek těchto produktů v Eastern Province, které se prodávají dělníkům, činní zisk pro místní zemědělce.

Za těchto pár let co se země rehabilituje z války, došlo k ekonomickému a sociálnímu zlepšení. Přesto bude ještě dlouho trvat, aby Sierra Leone nespadala mezi nejchudší země

světa. Pro budoucnost země budou pořád velmi důležité diamanty, přestože přispěly v minulosti k tomu, že Sierra Leone spadá mezi nejchudší země světa.

Seznam literatury

- Pagel-Theisen, Verena G.G.,F.G.A. 2001: *Diamanty Příručka hodnocení diamantů*. Přeloženo z anglického originálu.Ing. Ladislav Klaboch, OPTEK, Čáslavská 9, 130 00 Praha 3, Česká Republika, první české vydání, 2005. ISBN 80-239-2636-5. 329s.
- Gardner, Philip et.al. 1999: *Encyklopedie Zeměpis světa*. Přeloženo z anglického originálu, Columbus, spol. s.r.o. Praha, ISBN 80-901727-6-8. 512s.
- MACONACHIE, Roy; BINNS, Toy. *Farming miners or mining farmers?: Diamond mining and rural development in post-conflict Sierra Leone*. *Journal of Rural Studies*, 2007, s.14

Internetové zdroje

- ANDERSEN, Peter. *Kono Farn Calendar* [online]. Sierra Leone Web, 1982 [cit. 2008-04-26]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.sierra-leone.org/calendar.html>>.
- BURDOVÁ, Petra. *Diamanty stále vábí : Lom a odraz světla v barevných variacích* [online]. *Vesmír* , c2003 , 2002/2 [cit. 2008-04-19]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.vesmir.cz/clanek.php3?CID=2282>>.
- *Country report on the state of Sierra Leone\'s animal genetic resources : A Countribution to the state of the world\'s animal genetic resource process* [online].
- FAO, c2008 [cit. 2008-04-23]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://lprdad.fao.org/cgi-bin/getblob.cgi?sid=3e3e1672fcd7a2452e4b5c5784ab0ca5,50005641>>.
- *Diamantový průmysl* [online]. *Časopis 100+1*, 9/2007 [cit. 2008-04-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.stoplus.cz/archiv/diamantovy-prumysl.html>>.
- *FAO STAT : Food Security Statistics - Sierra Leone* [online]. Food and Agriculture organization of the United Nations, 03/03/2006 , 03/03/2006 [cit. 2008-04-25]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <http://www.fao.org/FAOSTAT/foodsecurity/Countries/EN/SierraLeone_e.pdf>.

- *Investment for the future of Sierra Leone : Investment climat* [online]. Sierra Invest, c2004-2007 [cit. 2008-05-02]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://sierra-invest.com/3.0.html>>.
- KOROMA, Aiah. *Taungya in Sierra Leone* [online]. Freetown : United Nations University, c1982 [cit. 2008-05-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.unu.edu/unupress/unupbooks/80364e/80364E0b.htm>>. ISBN 92-808-0364-6.
- LANSANA , Gberie. *Diamond Industry Annual Review* [online]. Sierra Leone : Partnership Africa Canada, February 2006 [cit. 2008-04-28]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.globalpolicy.org/security/issues/diamond/2006/0206review.pdf>>. ISBN 1-894888-91-X.
- LARTIGUE, Laura. *Women's Co-ops use mining to finance agriculture and trade* [online]. USAID, January 24,2005 [cit. 2008-05-11]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <http://www.usaid.gov/sl/sl_new/news/2005/050121_womens_coop/index.htm>.
- LEIPZIG. *Sierra Leone: country report to the FAO international technical conference on plant genetic resource* [online]. Freetown : Department of Agriculture and Forestry, 2002- , June 1995 [cit. 2008-04-28]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.fao.org/ag/AGP/AGPS/Pgrfa/pdf/sierrale.pdf>>.
- MACONACHIE, Roy. *New agricultural frontiers in post-conflict Sierra Leone? Exploring institutional challenges for wetland management in the Eastern Province* [online]. Brooks World Poverty Institute, University of Manchester, c2007 [cit. 2008-05-08]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.bwpi.manchester.ac.uk/resources/Working-Papers/24Maconachie130208.pdf>>. ISBN 978-1906518.
- MAREK, Jindřich. *Krvavé diamanty a válka usekaných rukou* [online]. Přísně tajné! Literatura faktu, 25.2.2008 [cit. 2008-04-20]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <http://krimi-fakt.pvsp.cz/download.php?t=n&src=archiv_pdf_2008%2F2008_02_15.pdf>.
- NOVÁKOVÁ, Martina, VESELÁ, Michaela. *Sierra Leone jako suverénní stát?* [online]. Plzeň : AS CPSSU, c2003-2008 , 29.února 2008 [cit. 2008-04-18]. Text v

češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.e-polis.cz/mezinarodni-vztahy/238-sierra-leone-jako-suverenni-stat.html>>. ISSN 1801-1438.

- *Poverty Reduction Strategy Paper : Progress Report Sierra Leone* [online]. Freetown : DACO/SLIS, c2007 , April 2006 [cit. 2008-04-29]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <http://www.daco-sl.org/encyclopedia/1_gov/1_2/MAFFS/maffs_progress_report.pdf>.
- *Sierra Leone : Country Brief* [online]. The World Bank Group, c2008 , march 2008 [cit. 2008-04-27]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/AFRICAEXT/SIERRALEONEEXTN/0,,menuPK:367833~pagePK:141132~piPK:141107~theSitePK:367809,00.html>>.
- *Sierra Leone : Country profile* [online]. FAO, c2008 [cit. 2008-04-20]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <http://www.fao.org/es/ess/yearbook/vol_1_2/pdf/Sierra-Leone.pdf>.
- *Sierra Leone* [online]. Department for International Development, c2001 , 03/04/2008 [cit. 2008-04-23]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.dfid.gov.uk/pubs/files/sierra-leone-factsheet.pdf>>.
- *Sierra Leone* [online]. Encyklopedia Britannica, c2008 , 21 May 2008 [cit. 2008-04-20]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.britannica.com/eb/article-9110795/Sierra-Leone#55324.toc>>.
- *Sierra Leone: Ekonomická charakteristika země : BusinessInfo.cz* [online]. CzechTrade, c1997-2008 [cit. 2008-04-18]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/sierra-leone-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1001481/>>.
- *Sierra Leone Population* [online]. Encyklopedia of the Nations, c2007 [cit. 2008-04-23]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Sierra-Leone-POPULATION.html>>.
- *Sierra Leone The Human Development Index* [online]. United Nations Development Programme, c2008 [cit. 2008-05-04]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <http://hdrstats.undp.org/countries/country_fact_sheets/cty_fs_SLE.html>.
- *Sierra Leone Human Development Report 2007* [online]. UNDP, c2008 , 2007 [cit. 2008-04-03]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://hdr.undp.org/en/reports/>>.

- *Sierra Leone: Zahraniční obchod země : BusinessInfo.cz* [online]. CzechTrade, c1997-2008 [cit. 2008-04-18]. Text v češtině. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/sierra-leone-zahranicni-obchod-zeme/6/1001481/>>.
- *The Diamond Fields of Sierra Leone* [online]. Malaga : Blue mining corporation LTD, 2002 [cit. 2008-04-23]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.bluemining.com/sierra%20leone.htm>>.
- *The World Factbook Sierra Leone* [online]. CIA, 2008 , 6.3.2008 [cit. 2008-03-10]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sl.html>>.
- WARD, Andy. *Settling for a future in Sierra Leone* [online]. New Agriculturist, November 2007 [cit. 2008-05-02]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.new-agri.co.uk/07/06/focuson/focuson4.php>>.
- *World Diamond Production* [online]. The Diamond Registry, c1992-2007 [cit. 2008-05-01]. Text v angličtině. Dostupný z WWW: <<http://www.diamondregistry.com/World.htm>>.

Přílohy

Tabulky

Tabulka 1 Celkové výdaje na vzdělání (miliony SLL)

rok	rozpočet	HDP	% z HDP
2001	68,137	2,324,143	3,40
2002	87,088	2,745,352	4,43
2003	110,008	3,415,884	4,41
2004	136,173	4,035,098	3,80
2005	126,825	3,579,881	3,39
2006	163,484	3,928,858	3,81

Zdroj: [NHDR Sierra Leone, 2007](#)

Tabulka 2 Celkový rozpočet zdravotnictví (miliony SLL)

rok	rozpočet	HDP	% z HDP
2001	23,515	2,324,143	1,2
2002	33,999	2,745,352	1,71
2003	40,214	3,415,884	1,74
2004	25,802	4,035,098	0,89
2005	38,000	3,578,881	1,08
2006	56,123	3,928,858	1,31

Zdroj: [UNDR Sierra Leone, 2007](#)

Obrázky

Obrázek 1 Diamantová těžební prohlubeň blízko Koidu

Diamond mining pits near Koidu

Obrázek 2 Diamantový podnik blízko Koidu

Koidu Holdings diamond plant near Koidu.

Obrázek 3 Těžba diamantů v Eastern Province

Obrázek 4 Neopracované diamanty

